

Oglas, pripisana id. i razmjena se ne smatra običnog cijeniti ni po dogovoru.

Novci za predročuju, oplate id. ližu se naplatnicom ili polodničnom pak. Studionica u Beču na administraciju lista u Puli.

Kad suruše valje tačno označiti ime, prezime i najbližu poštu predročuju.

The list na vrijeme ne prima, naka to svoj odgovornosti u otvorenom pismu, za koji se ne plaća političara, ako se izvan napise »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 87.449.

Telefon listara broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Uz bogat rastu male stvari, a neologe sve polcvari. Naredna politika.

Izrazi svakog itarka i petka e podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani nećaju, a ne frankirani neprimaju.

Preduzeta sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6—, oca. 3— na pol godine.

Izvan carevine više političara.

Pojedini broj stoji 10 h. koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Glinia br. 5 te prima stranke; oim nedjelje i svetica svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavačelj **Stjepan Matić**. — U nakladi tiskara **J. Komparić** i drug. u Puli. — Glavni saradnik prof. **Matko Mandić** u Trzinu.

Sjećajte se "Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Bennatieva interpelacija.
Cresani itale.... latini.

Uzprkos onako provedenoj reviziji popisa pučanstva, kako smo vam ju u zadnjem našem dopisu onako samo letimice opisali, proizlazi, da u gradu Cresu svi kopači, a imade ih dobre dvie trećine, govore *fervarški*, hrvatski, serbo-croatlo, ilirico, slavo" kako tko hoće, samo ne kako bi htjela gospoda na obćini creskoj i g. Benati t. j. *italo-ladino*. Ali ne samo da kopači creski govore hrvatski nego i ostali građani, pak i sama vlastela creska, koja su u danomićnom saobraćaju sa kopatcem, tako da neima, može se slobodno kazati, osobe u Cresu, koja nebi znala taj domaći jezik. U Cresu, kao svugdje kod nas, govori se doduše narječjem, ali to narječje nalici mnogo više hrvatskom književnom jeziku, nego razna narječja istarskih Talijana talijanskom književnom jeziku; a da se o tom uvjerite, podijte pak slušajte, kakvim narječjem govore n. pr. *dinjanzi, rovinjski* i t. d., a da ne spomenemo razna narječja u samom kraljevstvu Italije. Zalostna je u ostalom istina, da se to hrvatsko narječje, koje ima toliko starijskih izraza, koje susretamo u našoj glagolici n. pr. *sunce, vrbina, vilka, otok, prisil, es* (sto, koda... i t. d., danomićne preljeva u taljanski i to osobito pomoću škole, obćine i iste crkve, in barba

el *nil innoventur*" pak je pravo čudo, što se je ovo jedno pučanstvo znalo do sada samo naravakim injekim nagonom učivati i odoljeti toj sramotnoj (talijanskoj) bujici, sačuvav narodne običaje i svoj materijalni hrvatski jezik i to bez ikakvih svojih škola.

Pak i zbilja! Dodje li stranac u grad Cres pod dojmom svega onoga, što se piše i čita po taljansko-šidovskih novina, sam sebi ne vjeruje, kako je moguće stinovitim ljudem i to putem javne Mamppe tako oćito davati rog za svieću. Creska marina odiše *tu i tamo* taljanstvom, ali čim se proćećeš sredinom grada po *Drevoćniku, Varošini, Zagradu, Koneu, Arsannu, Prekrinu* i po ostalih predjelih grada, koja sva isto nose dakako taljansko(?) ime, čuti čest muško i žensko, staro i mlado, prodance kupitelje, kupljene prodance, gdje se pogovaraju, razgovaraju, pozivlju nazivlju pak i grubo i karaju *fervarški*!!! *Fervarški* dakle po ulicah, *fervarški* uskokah, *fervarški* po ponestrah, *fervarški* na moru, *fervarški* na kraju... samo ne u školi, samo se na obćini. O školi smo već nješto zednji put naznaćivali, a na obćini rabe, kako zli jezici govore, *acido fenico*, da *diminisciraju* svoje sobe, kad bi slučajno koji dopis ili koja hrvatska riječ okuzila one *colta dolce lingua del si profumirane* prostorije. Svi dopisi, svi oglasi jesu taljanski — tako da i on brižni kopač koji se zove *Bišgavica*, i koji ide po gradu kao *fanat klicat* il po cresko *tamburat* za kakvu *ordinancu*, rabi taljanski jezik i to dakako onakav, kakav se pred palatom *Pitti* u Firenci govori n. pr.: *Spetabile pubblico! avertio che ai trediso e quatoridese de sto mese vignirò el spuaor, dunche chi se vol far guar etc. etc....*

Nego da pogledamo sada u *fedine* one šuke Talijana, koji ovdje obitavaju, a osobito u *fedine* onih, koji ovdje na zalost vedre i oblaće.

Dokazivati ne-taljansvo obiteljih *Petranich, Bolmarcich, Chèrsich*, (oprosilite

da smo na slovo e melnuli izvrnjenu pipu, a učinik smo to stoga, jer se se ono e mora barem za osam muzikalnih *baluda*, produjiti, što, kako znate, nije moguće učinit ako ne s onom pipom), *Baicich, Pisarich, Parich, Sussich, Sablich, Duncovoich, Buncicich, Velcick* i stotine i stotine drugih bilo bi imati prazni slamu. Opazamo, da bi pravi Taljanac sva ova imena čitao *Petranik, Hèrsik* i t. d. t. j. sa slovom k, jer taljanski znak ch odgovara hrvatskomu k; samo našim mudrim popardilom je znak ch jednak znaku č, po ovim množete zaključiti kakvi su to Taljani, kad ne znadu niti čitati, niti pisati u književnom taljanskom jeziku. Jeli istina gospodine florentinče *Bolmarčić*? Mi ćemo se ovdje u kratko pozabavit sa imenima trijuh obitelji, na kojima počiva sudbina grada Cres. Tu su obitelji: *Colombis, Moise, i Petris*.

Oni sami to najbolje znadu, kojega su roda, plemena i kolina, ali po njihovom ponašanju reć bi, da to mi i s nami sav Cres nezna. Njihovi inače čestiti praotci došli su u ove naše krajeve preko mora, ali ne iz blažene obćane zemlje Italije, od kuda nam dolazi česanaj i kapula, nego iz negdašnje vojne granice il vojničke krajine Slavonije ili Hrvatske, od kuda nam dolazi maslo, slanina i prašćevina. Jeli istina *Šjor Checo paćuha*? I to ovi njihovi praotci su došli u vrijeme, kad su nekoci uskoćili izpod turskog jarma i u Hrvatskoj nastavljali osvetni boj protiv svog zlotvora. Mnogo njih došlo je tom prigodom u Senj i u hrvatsko primorje, a odatle došao je i *Colombis (Golubić)* najprije u Osor, a oćtud u Cres. *Moise (Mojsie)* iz okolice Oćeća u Cres—*Petris (Pètrich)* iz Bosne preko hrvatskog primorja na otok Krk, gdje on ih i danas mnogo imade, u Cres i još dalje u Labin. — Pod mletaćkom republikom, u kojoj su obnašali često krat častna mjesta promjenjše svoja imena od *Golubić* u *Colombis* ili *Gollob*,

od *Petrich* u *Petris* i eto vam gotovih današnjih florentinaca! Prepuštajuć očnom historiografu i etnografu gosp. Salati temeljitije proučavanje ovog našeg historijata, oćekujemo njegov vulevuzeni sud i kakvu historičku činjenicu, koju nebi ni pas pojeo na *salati*, kao n. pr. onu: *Cresani nisu ništa drugo nego pohrvćeni Veneći. (Veneziani slavizzati).... e se non ridi, di che rider suoi?*... Ali kad smo već spomenuli historičara *Salatu* čujte ovaj narod, koji se čita ne u hrvatskoj povjesti profesora *Smiciklase*, nego baš u *Atti e Memorie della Società Istriana di Archeologia e storia patria* i to u Vol. IX., fasc. III., Titolo: *Senato Mare, pag. 353*). A. 1563, 19 Novembre: *„Si conferma la elezione, fatta da Daniele Badner, capitano di Raspe, di Stefano Petrisio, cavate da Cherso, in luogo di Antonio Lugnano ultimamente morto nella carica di contestabile di una compagnia di cavalli, deputata a quella custodia“.* (Nastavak slijedi.)

Zakonito sjelo istarskoga sabora.

Talijanska većina istarskoga sabora dala je u prvog sjednici zadnjega zasjedanja dne 20. junija t. g. poznatu izjavu, kojom hoće, da opravda svoje nesudjelovanje kod saborskih razprava tim, što nije tobož istarski sabor sazvan u svoje zakonito sjelo. Ta izjava dala je povod bećkom njemaćkom listu „*Neue Freie Presse*“, glasilu njemaćkih lažliberalaca i zagovornika austrijskih Talijana, da reće svoju o tom pitanju. Evo mnjenje rećenog lista:

„Sukob, koji je nastao u zemaljskom saboru Istre radi sazova sabora u Kopar, vratio je opet pozornost na tu okolnost, što zemaljskim saborom nije već samim zakonom opredieljeno stalno i nepromjenljivo sjelo zasjedanja. U zemaljskih redovih

PODLISTAK

Svesokolska slavnost u Pragu.

Prvi Istarski sokol u Puli — primio je iz Praga ovo pismo:

Draga braćo sokoli! Neznam hoću li pogoditi pravu žicu sa ovo par redaka u kojima bili hćio. opisali veličajno svesokolsko slavlje u ovomu Zlatnomu Pragu, prijestolnici Česke kraljevine i živomu srcu slavenstva i slavskih idejala.

Teško je opisati grad u svetčanom ruhu, vrevu veseloga pučanstva, svetčanosti, zabave, ugledne ličnosti od svih strana svijeta, vježbe i najčecanja braće sokolova, triumf sokolake i slavenske misli. Ako Bog da zdravlja, o svemu će hit usmenoga razgovora, a sada samo nekoliko crtica, da pročitate prijateljima u društvu.

Putovanje sa braćom Slovincima bilo je vrlo prijatno i u razgovoru, pjevanju i veselim šalama nismo ni osjeli trud dalekoga puta. Sokoli iz Banovine putovali su preko Budima. Doćeku nemamo što prigovoriti. I za doćek naš, kao i svih

drugih gostova bilo je podpuno sve u redu providjeno. Grad nas je iznenadio i svojom ljepotom i nakitom. Po svuda zastave česke i slavenske, posvuda prijazna lica građana. Najviše me je dirnuo doćek poljskih mućenika iz pruskog Poznanja. Divni ljudi, pitome ozbiljnosti, dozivaju mi u pamet junake Sienkijevičevih „*križara*“: kao da vidim u njima preporoćene sve one Matke i Zbiske iz Bogdanca, Mikolaje iz Diloglasi, Povale iz Tačeva, Zaviše iz Garbova, Staške Ciolcke i sve druge one divne junake. Samo što je kleta sudbina njima dosudila sudbu Jurandovu, te su pali u proklete ruke, koje im i ruke sieku da se ne brane i jezik ćupaju da ne govori, srce da prestane kucati za Poljsku, za Slavenstvo. I njihova pjesma na pozdravije odzvanjala mi je kao ona Danuše Jurandove u tvrdju kuli Šćitanova. Za mene, to su bili najmiliji, najpoštovaniji sokolski posjetnici, kasnije zagrlilo sam ih — poljubio.

Osobito su svuda bili pozdravljani ovi poznanzici i drugi Poljaci, pak Hrvati Rusi i Francezi. Franceza je bilo prilićno mnogo, a svi su bili vrlo odlične osobe

iz Pariza i drugih gradova, kao naćelnici profesori, odvjetnici, djaci.

Spavali smo po privatnim kućama, po hotelima, u raznim sokolskim domovima, u školama, a pripravljeno je bilo i baraka sa 6000 postelja, posudjenih od vojničke oblasti.

U subotu u jutro vježbali smo u skupinam, po pripadničtvu, a poslje podne bile su skupne javne vježbe na Belvederu.

Poljana je duga 350 a široka 190 metara. Gledaoca bilo je do 40 tisuća. Nastupilo je 6000 Sokola, svi jednako odjevani: biela majlića, modre gaće, kao što imamo i mi u Puli u vrijeme vježbanja. Razdieljeni smo bili u 16 kolona po 6 ljudi u redu. Aplauz silni! Zatim je nastupilo 3000 djećaka, sokolskog podmladka. Vježbali su sa štapovima. Najposlje 1000 djevojaka — Sokolice, sve jednako odjevene u modru; vježbale su sa ćunjevima. Zapoviedao je učitelj Vanicek na konju. Uspjeh se neda opisati, veselje veliko. Prijatelji i neprijatelji mogli su vidjeti, što je sokolstvo u službi probudjene narodne svijesti i Francezi vježbahu sa štapovima, Poljaci na koplja. Neki su išli taj

dan na grob pok. Tyrsa apostola sokolstva, da se oduže njegovoj uspomeni i polože vienan na grob.

U nedjelju u jutro sokolski obhod od Kraljevskih Vinograda, kojim imenom se nazivlje jedan dio Zlatnog Praga, preko Vaclavovog trga, Prikopa itd. na staru vjećnicu. Ova je u povjesti slava, kako znate poglavito s toga jer su s njećinih prozora bacili Slavatu i Martinica, koji su se bili suprotstavili narodnoj volji.

Koracalo nas je 13.000 (trinajst tisuća) sokola u sokolskom odielu pod 350 barjaka, a medju nama desetak braće saborskih zastupnika. Najprivi jašio je na bielcu konju naćelnik velikoga grada Plzna, oćde dolazi u Pulu onog dobro pivo, a za njim ćeta sokolskih konjanika. Poslje pjesaci a pred njima na konju dr. Podlipny bivši naćelnik Praga, sada starosta slavenško-sokolskog saveza. Poljaci i Hrvati bili su odmah za njim. Dugo se vijugala povorka, medju špalirima obćinstva, dok stigosmo do gradske vjećnice, pred kojom su stajali na tribuni: naćelnik dr. Srb sa odličnom gospodom, a osobito strancima,

opredijeljeno je doduše mjesto, u kojem se imade dotični zemaljski sabor obično sastajati, no tomu je dodano: „u koliko nije cesarinače odlučio“. Neimada dakle nikakve ustavopravne ili zakonite zaprieke, da se zemaljski sabor dolnje Austrije sazove u Langenlois-u, česki u Ustju ili Ljutomjericah, tirolski u Tridentu, dalmatinski u Kotoru. Za zemaljske sabore je bar opredijeljeno u zemaljskih redovih redovito mjesto saborovanja, zemaljski naime glavni grad, ako imade dotična krunovina glavni grad.

Zemaljski red ustanavlja dakle jasno mjesto, gdje se ima koji zemaljski sabor sastajati — u koliko nije cesarinače odlučio. Po tomu imade dakle car pravo inače odlučiti, dakle i ne savrati sabora u ono mjesto, gdje se isti redovito sastaje. Istarski sabor sastajao se je redovito sve do pred četiri godine u Poreču, jer cesar nije inače odlučio. Sastao se je kasnije jednom u Puli i dva puta u Kopru, jer je tako cesar odlučio, i proti tomu neima priziva ni na zakonu ni na običaj. Bečkilist, koji bi stalno našim Talijancima iz puna srca zadovoljio, priznaje i sam, da se može primjerice tirolski sabor sazvati u Trident, dalmatinski u Kotor itd.

Nu ako to vriedi za one krunovine ili pokrajine, koje imadu svoje glavne gradove, kao što ga ima Češka, dolnja Austrija, Tirol, Dalmacija, itd. vriedi tim više za Istru, koja u istinu nema glavnoga grada. Poreč bo nije nikada bio proglašen glavnim gradom naše pokrajine nit ga takovim smatra nitko na svijetu. Talijanska saborska većina nebi se mogla pozivati na zemaljski red ni tada, kad u njemu nebi stajala navedena klauzula — u koliko car neodluči inače — jer mi neimamo glavnoga grada. Ta većina priznaje i sama, da Poreč nije pravim sjedištem zemaljskoga sabora; njezini vidjeniji članovi očitovali su privratno i javno, da je za sjedište sabora sto puta prikladniji grad Pala, dapače i isti grad Kopar koji bar u njihovom jeziku glasi glavnim gradom pokrajine. Talijanskoj saborskoj većini htjelo se je izlike, pod kojom bi mogli — sili i objestni — prokristi središnjoj vladi i tu su izliku našli u sazovu sabora u Kopar.

Kad bi ministarstvo htjelo ozbiljno slomiti talijanski prkos, bilo bi to na ugled državne vlasti i na korist pučanstva Istre. Nu mi se tomu nenadamo, jer nas izkustvo uči, da se je toga mnogo do sada kroz prste pregledalo talijanom Primorja koji u Beču, toli u Trstu, te da će po svojoj prilici i u sadašnjem slučaju odlučiti neki umišljeni viši obzir i — staro prijateljstvo!

i sokolima iz Amerike, Hrvatske i Pruske jer je ovim zabranila policija marširati sa ostalim.

Tu su sledili pozdravi i odzdravi, a poslje su gostovi bili pozvani u viećnicu i liepo počašćeni. Ja sam stupio u ovcu kafanu u blizini da se okripijem. Za malo se napunila ljudi. Kad dođoše i neki Francezi i Rusi, cijelo obćinstvo u kavani pozdravljalo ih burno sa „viva la france“, „Slava“, „Slava“. Još mi ti poklici odzvanjaju u ušima.

Poslje podne na sofijskom otoku priredila je mćštanska beseda (Citaonica) zabavu odličnim gostima. Naroda mnogo. Čuo sam pjevati „Marseljezu“ i „Carška himnu“. — Tu se nisam mogao smati, već sam išao u izločbene prostorije, gdje je bila pučka svečanost. Ovdje je bilo više života. Sve demokratski. Upoznali smo se sa českim narodnim socijalcima, i bili smo kao braća, sve ponajviše radnici, jedni s drugim. Ntreba spominjati, da se je pilo, pjevalo i nazdravljalo,

Gospodu predplatnike, koji nam daju predplatu za prošlu godinu ili samo prošle polugodište, odnosno one, koji redovito predmiraju predplatu unapried, molimo aljudno svim, da nam ista čim prije naznače, jer 1. Julijem nastupismo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Franina i Jurina.

Fr. Si ti Jure čul, da u stari gostioni na Fontani pod Buzetom neki udovici ne dopuste oblasti otvoriti krčmu.

Jur. Tako govoru, al neću vjerovati, jer ona krčma koja je, nije za siromašne putnike, a tamo bi uprav potrebna krčma za putnike makar bio on čič koji s krunom idje u dolnju Istru.

Fr. Ma ipak se govorka okolo, da su se mnogi podpisali, da bi bila potrebna druga krčma, al da koparsko kotarsko poglavarstvo ne dopusti.

Jur. E, iz kojega uzroka nebi bilo dopušćeno, kad na postaji Počekaj, mjesto manje važnosti, pa ipak će biti u daljnji od slo koratčina treća krčma, dvie od ovih će biti baš jedna kod druge.

Fr. To mučimo no, jer nije naša stvar samo da je priznana potreba (P), neka se otvori makar krčma tik poli oštarije, a znaš kad Janas reče kotarsko poglavarstvo i zendarmerija da je potreba, potreba je!

Fr. Ča j'ta vranic, da se nemore onen pasom iz matje kule put Matulj na rep staj?

Jur. Ča neznaš, da su šiora teta obećali nekemu gospodinu na Volosko jedan par lovskeh.

Fr. Ča će lovit buhi?

Jur. Ma, će l'buhi će l'senci, intašto šiora teta i šior barba, da se nehoje ni pravice ni zakona dokle drže s Talijani.

Fr. Koj da je dragučki kapo šarenjak odprl bekariju?

a sve u najljepšem redu i skladu. To je radništvo, prosvjetljenje, zauzeto za svaki napredak, napojeno ljubavi za narod svoj! Koliko smo mi u Puli još nazad! Ali što smo nazad, to nije pripisati slavenskom radniku, koji je dobar i marljiv i glave otvorene, već zlokobnom talijanskom i inom uplivu. Da smo takovim susjedima jednakoopravni, daleko bi ih u brzo nadkrilili. Kad im je naš narod izručen bez obrane, nemože napried, a od njih se nema čemu dobru naučiti.

Vježbe na spravama, na konjevima itd. vam neopisujem. Preveć je odjela izvršavalo, mnogo ih se odlikovalo, a bilo preteško i predugo, da vam to idem sve tečajki opisivati, i navadjati vještini pojedinih odjela, družlava i pojedinaca. Osvrnut ču se možda na to drugim pismom, a za danas vam javljam samo toliko, da sam mnogo nova vidio i mnogo naučio što bismo mogli i mi u Puli izvršiti. Uhhvam, da će naš sokol imati koristi od ove sveskolske svečanosti u Pragu.

Jur. Vero a čim, kada nima ni kozjega repa.

Fr. Ma pur da lovi i da ubija.

Jur. Ča one biondine?

Fr. Baš neznam sul biondini al mori.

Jur. Ono študija ako su i oni: puro sanguem italiani!

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarata. Posljednji uspjeh bečkih socijalista kod naknadnog izbora za jedan saborski mandat, izazvao je veliku prepriku između njemačko-liberalnih i clerikalnih listova. Njemačka liberalna stranka nije se usudila postaviti svoga kandidata u kotaru Favoriten, ali je jako javno i tajno djelovala za kandidata socijaldemokrata — ne iz osvjeđenja — već iz mržnje do kršćanskih socijalista ili antisemita. Ta mržnja je u toliko opravdana, što su bečki antisemiti izlitali židovsko-liberalnu stranku iz gradskog zastupstva, iz zemaljskog sabora itd. Kod spomenutog naknadnog izbora glasovalo je ukupno 8469 birača, od kojih je dobio socijaldemokrat Dr. Adler 4298, njegov protivnik antisemit Rissnaweg 1125 i česki kandidat Ludvitek 41 glas.

U českom saboru razpravljalo se ovit dana o predlogu grofa Buquog-a o promjeni izbornoga reda u českom veleposjedju. Proti predlogu govorio njemački prvak zastupnik Eppinger, koji iskreno priznao, da bi zakon Buquoy — kad bi bio prihvaćen i oživotvoren, poboljšao odnosu je u Českoj i u saboru, nu on sa drugu ne može glasovati da se predlog uputi posebnom odboru, jer bi inače pogibljeno povriedili svoju dosljednost. U ime mladoćeške stranke izjavio je zastupnik Janda, da će njegova stranka glasovati za to, da se predlog uputi posebnom odboru, jer je ta stranka za svaku preinak. Proti predlogu govorio je zastupnik Glöckner, za predlog barun Parisch. Česki radikalni zastupnik Dr. Baxa je napao Mladoćeše predbaciv im, da su nedosljednji, pošto je upravo veleposjed u svoje vrieme odbio njihov predlog o uvedenju obćeg izbornog prava. Pošto je govorio jošte o predmetu dr. Kranar, bijaše predlog upućen posebnom odboru.

U moravskom saboru razvila se zanimiva razprava povodom razprave o zemaljskom proračunu. Jedan od kolovodja moravskih Njemaca, barun D'Elvert izjavio je povodom te razprave, da je njemačka saborska većina vazda došla u susret potrebam manjine, a sada da se ima nagodbenimi zakoni većina pretvoriti u manjinu. Prije toga traže Niemci osjeganje narodnog posjeda. Najvažnije i najteže pitanje da jest zakon o kurijah, koji ima da zaštiti Niemce. O tom zakonu ovisi i nagodba. Od strane Čeha odgovorio je

Nećakaju da se slavnosti službeno dovrshe, ostavljam ovaj divni grad, ovu krasnu čeljad i sledim put Lipskoga, kaimo me moj put vodi.

Na zdar! i do brzoga vidjenja u Puli brat H. . .

P. P. Pripominjem jošte, da je občina Pariza, glavnoga grada francezke republike, darovala pražkoj občini krasni srebrski vrč, isti onaki, kao što ga je dobio od francezke na dar ruski car. To je predala francezka deputacija izraziv obećanje vječnog prijateljstva prama Česko-slavenskom narodu.

I vojnička oblast držala se vrlo prijazno. Pato je u oko, da zadužoj sokolskoj slavnosti nisu smjeli sudjelovati vojnički častnici, a ovaj put je sam zapovjedajući general dao iz svog žepa K 400 za nakup ulaznica i podijelio među častnika.

prvi predgovorniku Dr. Začek, koji je kazao među ostalim, da Niemci ne prosuduju faktičnog stajanja stvari izpravno kad tvrde, da Česi traže previše. Istina je, stanje se je poboljšalo, no izmirenje jest blagodat po obje stranke, koje moraju znati da Česi i Niemci moraju uzporedno živjeti. Govornik se nada izmirenju. Drugi česki govornik bijaše Stranky, koji je izjavio, da njegova stranka ostaje i nadalje na stanovištu državnog prava. Naproti D'Elvertu očitova, da za Niemce pitanje o ustavu nije bilo nikad pitanje državne potrebe, već pitanje političke moći. Načelo, da se sve razdijeli, što se može dieliti, protiv se centralističnom načelu. Dioba u narodnom području vodi do boycotta. Tada će narodi još oprečnije stajati jedan proti drugomu, nego li su do sada stajali. Česi neće nikada dozvoliti, da se njemački jezik proglašuje državnim. Niemci moraju vidjeti, da su Česi ravnopravni, a ako toga neće vidjeti, tad će od moravskog pitanja nastati austrijsko pitanje, te će drugi čimbenici uplivali na to, da se moravska kriza riješi pravdom.

U dalmatinskom saboru bijaše prihvaćen predlog, da se izruči posebnom odboru zlosretno pitanje Vrgoračko. U taj odbor bijaše izabran i član stranke prava Dr. Trumbić te talijans Lubin; obojca odrekoše se odborničtvu, jer da se nemože složiti sa većinom odbora. Zastupnik Markušić položio je mandat, jer bijaše izabran u onom kotaru.

Tirolskom je saboru stiglo 128 molba njemačkih občina Tirola proti autonomiji Trentina. Talijani zahtjevaše, da se sve te molbe pročita, nu Niemci se tomu protivili, jer da su molbe jednake i da je dosta ako se pročita samo dvije molbe. Nagodbeni odbor tirolskoga sabora svršio je svoj posao odobriv financijsku i školsku osnovu. Razprava o nagodbenoj osnovi povesti će se u saboru u četvrtak.

U kranjskom saboru stavio je vođa Niemaca barun Schwegel predlog, da zemaljski činovnici nemogu biti birani u sabor.

U gorickom saboru izručen bijaše predlog zastupnika Dra Rojca, da se sagradi zemaljska ludična — financijskoma odboru. Predlog zastupnika Tame, da se uredi pritoke rijeke Soče, koji čine godimice velike štete, izručen bijaše pravnomu i financijskoma odboru.

Crna Gora. Jedan bečki novinar razgovarao je neki dan sa knezom Nikolom na Cetinju, te objelodanjuje važnija mjesta toga razgovora. Knez Nikola izjavio je prije svoga svoju odanost caru i kralju Franu Josipu, naglasiv, da je on prijatelj Austrije. On se mora vratiti u politici prema prilikam. Rusija vrši na Balkanu pokroviteljstvo a sultan je tu predstojnik. Knez želi uzdržati dobre odnose sa svimi susjedi i privedi svoj narod k prosvjetli. S Bugarskom i Srbijom stoji Crna Gora u prijateljskom odnosaju. O balkanskom trojnom savezu neima ni govora, nit ga je bilo. Dogodjaji na albanskoj granici nisu važni; mnogo pogibeljna jesu plemena u unutrašnjosti zemlje. Zahvalno i zasnosno govorio je knez o svojem boravku u Rimu, dodav; da Crna Gora ni ne misli na proširenje svojih granica.

Srbija. Glede budućeg putovanja kraljevskih supruga u Rusiju, izjavio je srbski ministar-predsjednik Vučić, da se kralj Aleksander bavi tim pitanjem već godinu dana. Kraljevski supruzi da će putovati u Petrograd buduće jeseni. Taj posjet da vriedi u prvom redu carskoj obitelji, jer bi se protivio običaju i pristojnosti kad bi kraljevski supruzi putovali prije kamo drugomu. Austro-Ugarski odučujuć krugovi nobi imali pravo — ako misle — da između Srbi kakve neprijateljske namjere proti svojem susjedima na zapadu, jer će se srbski kralj pokloniti i svomu silnom susjedju caru i kralju Fran Josipu, za koga je poznato, da ima miroljubive nakane na Balkanu.

Bugarska. Narodno sobranje odlučilo je 100.000 franaka za doček ruskog velikoga kneza Aleksandra Mihajloviča. Govori se, da je vlada brzojavno zamolila cara Nikolu, da dozvoli, da veliki knez posjeti i Sofiju. Zatim bijaše sobranje odgođeno. Obzirom na odnose u Makedoniji piše mladi hrvatski velikaš grof Drašković u jednom bečkom listu, da imaju Bugari veće pravo na Makedoniju nego li Srbi, koji sa gledišta jezikovnog tlo su narodnosnih odnosa. Bugari da promiču u Makedoniji i u Staroj Srbiji svoju narodnu misao već preko 30 godina a Srbi jedva desetak godina. Bugari podupirani od Rusa, da su sada na vrhuncu svoja upliva u Makedoniji.

Rusija. Na sokolskih svečanostih u Pragu bio je medju ostalimi i ruski general Fedorovič-Ritich. Povodom odlaska svog iz Praga priobčio je i u „Narodnich Listyeh“ proglaš u kojem kaže, da je došao u Česku, da zasvjedoči rusku ljubav do Česke i da kaže Čehom, kako mogu gojiti podpuno povjerenje u moć Rusije. U Rusiji, da će naši Česi sve što traže i čemu se nadaju, dapače i više nego li se nadaju!

Mjestne:

„Il Popolo Istriane“ pred sudom. U svom broju od 15. junija t. g. donio je ovaj list članak o boravku talijanskih gimnazialaca iz Kopra, u našem gradu, te je ni kriva ni dužna napao u tom članku hrvatska drživa u Puli pišući, da u kući, gdje su djaci talijanski objeđivali, imaju svoje sjedište: „Citronica, Sokol „e simili vergogne“ ita. Nas dični Sokol prijavio je sudu voditelja lista Ivana Timeusa i odgovornog urednika Antona Corazza radi prekršaja uvrijeđe poštenja po § 496 k. z. Na tu prijavu se je vršila razprava pred kotarskim sudom u Rovinju dne 6. tek. mj. Prešluslan prije razprave putem suda u Puli gospodinu Timeusu izjavio je, da buduć on „Direttore e amministratore tecnico“ lista, odvaljuje od sebe odgovornost, koja da pada jedino na sutuženog odgovornog urednika, Antona Corazza. Ovaj pak je izjavio, da preuzima odgovornost, ali je prigovorio nadležnosti kotarskog suda, držeć da bi stvar imala doći pred porotnike i da bi on opravdao uvrijeđe naneseu Sokolu, jer da je u stanju dokazati, da družtvo Sokol ima svrhu „di snaturalizzare e cittadini di Pola parlanti italiano“.

Na razpravi je Sokol bio zastupan od dra. Zuccona, dočim je obtuženike branio dr. Bartoli.

Iza podulje razprave i uz predhodnu prepriku glede jezika, običajnu, kad dr. Bartoli mora da sluša hrvatske govore, odgodio je sudac razpravu u svrhu novih dokaza. Kad bude stvar riješena, javiti ćemo uspjeh.

Vojnici e. i kr. vojsko. i mornarice — bez vina! Već je mnogo godina što je na glavni svaki momak e. i kr. pješadije i mornarice u Puli dobivao kroz tri ljetna mjeseca: julij, august, septembar, dnevno po 1/2 litre vina, da laglje odoli grozničavosti zraka u Puli. Držalo se da se taj običaj neće ni za ovu godinu promijeniti, te se je — kako nam pripovjedoju — već momčad veselila nastupu julija u nadi, da počima raspačavanje vina. Doista 1/2 litre vina za žedna čovjeka nije bog zna što, nu kad se pomisli, da su naši mornari velikom većinom naučni kod kuće vino pili, dobro jim dodje i ona kapljica, da zamjene dosta tešku vodu, koju čitavu godinu piju, te je pojmijivo njihov veselje. Kad na obće čudo a na veliku žalost vojničtva, osobito Dalmatince i Istrana puče glas, da je ratno ministarstvo ukinulo podjeljenje vina. Neki vele, da je to posljedica antialkoholickog kongresa, koji se držao prošlim dana u Kini. Druge države imaju drugčije mnijenje, jer n. p. Italija uvidila je da je vojničtvu

od velika koristi vino, te sada momčad dobiva dvostruku mjeru. Nadamo se, da se kod nas neće obratno dogoditi, naime da u mjesto da podvostruče, uskratili će i ono što se do sada davalo.

Ako je pak istina što se pogovara, pa kad bi slednja bila razlog, za koji bi se to učinilo, onda pravdujemo iz dna duše, da se time nagradjuje naša momčad, koja je i ovom prilikom u Kini bila na diku državi; jer bi bilo grozno, da se od njezinih ustiju odkida kaplja vina za nadoknaditi trošak, koji ona nije ničim prouzročila.

Mi se pouzdano nadamo, da će ratno ministarstvo, ako je u istinu izdan kakov nalog zabrane, isti opozvati, a stavljamo na srce ovdšnjem vojničkom zapovjedničtvu, da se i ono zauzme te izposluje taj opoziv u korist zdravlja naše mladeži, uvjeriv ratno ministarstvo o koristi vina, koje je neprocjenjivo preventivno sredstvo proti malo zdravom zraku ovoga grada.

Okret na gore. Državna pučka njemačka škola u Puli oglasila je upisivanje novih učenika za školsku godinu 1901/2, a oglas je samo u talijanskom i njemačkom jeziku. Prijašnjih godina običavalo je oglašivati ravnateljstvo škole također u hrvatskom jeziku. Zašto sada najedno izključenje hrvatskoga jezika? Preporučujemo gosp. ravnatelju da u buduće poštuje i hrvatski jezik u službenim oglašima, kao jednakopravan ostalim.

Demonstracija proti glazbi U subotu večer svirala je občinska glazba na „forumu“ pred občinom. Prvi komad „Le delizie di Pola“ bio je popraćen zviždanjem i povcima „abaso“ od stotinjak socijalista, ponajviše dječurlije. Talijani nisu reagirali (nemaju više mularije na dispoziciju), ali je naskočilo nekoliko stražara, koji raztjeraše demonstrante niz ulicu sergijsku. Dogodilo se sve to zato, jer nije bilo dozvoljeno občinskoj glazbi sugjelovati na nekoj socijalističkoj zabavi.

Pokrajinske:

Premještenje profesora srednjih škola u Istri. Gg. dr. Fran. Neumann i Friedrich Ksmiltzer, profesori na državnoj gimnaziji u Puli bijahu premješteni u Beč. Profesorom državne gimnazije u Puli bijaše imenovan g. Eugen Weber.

Profesor državne gimnazije u Pazinu g. V. Još imenovan je profesorom državne gimnazije u Koveju.

Talijanska laži i hrvatska istina. Svak će se sjećati urnebesna talijanskih listova kad se imala otvoriti pazinska gimnazija. Proti njoj su imali milijun šupljih razloga, a glavni je bio taj, da se u Istri neće naći dovoljan broj djaka. Pa što se dogodilo? Dogodilo se, da je u Pazinu i prepuno učenika, a broj učenika iz Istre na drugim gimnazijama, koje su polazili prije ustanovljenja pazinske gimnazije i polaze sada, nije pao. Pao je naprotiv broj djaka talijanske koparske gimnazije, netom se je otvorila talijanska prkos-gimnazija u Pazinu. Velik broj hrvatskih mladića iz Istre školovao se od uvijek a školuje se i sada na kraljevskoj višoj gimnaziji susačkoj. Uzmimo u ruku izvješće te gimnazije za g. 1900.—1901. —pak ćemo vidjeti: 1. da je prošle godine između 40 abiturienta, njih 12 bilo iz Istre, a ove godine od 35 maturanda 10 je Istrana; 2. da je od 407 djaka koji polaze gimnaziju na Susaku, njih 127 Istrana. To su službeni podatci a nisu supnje fraze, što dokazuje I. da su bile one talijanske fraze šuplje s kojima su proricali propast gimnazije pazinske radi pomanjkanja djaka; II. da je hrvatska gimnazija u Pazinu na svom mjestu, a da joj pravo mjesto nebi nikako bilo u Kastvu, gdje su ju nastojali zatuci, jer istočna Istra šalje još uvijek učenike na Susak; III. da gimnazija u Pazinu radi velikog broja učenika ne dostaje niti za sama 4 kapetanata zapadne Istre, već bi se moralo i na puljskoj gimnaziji ustrojiti

hrvatske paralele, ili otvoriti hrvatsku realku odnosno obrtnu školu u Puli.

Talijani Istre — čujte! U Gradski izlazeći talijanski list „Il Risveglio“, pišuć o odnošajih u istarskom saboru kaže medju ostalim i ovo: „Većina zemaljskog sabora, koja si utvara; da je nositeljica prosvjete i talijanstva, dočim je odiranjem, najbezobraznijim izkorisćivanjem, svojimi raznim poduzecima na škodu Slavena i Talijana, postala jedino feudalnom camorrom, nemoralnom i razkošnom oligarhijom, izdajicom Istre i njezinog pučanstva — ta većina igra najgornju od svih komedija. Počima sa proslavom monarha; nastavlja sa prosvjedom proti savazu zemaljskoga sabora u Kopar, te svršava sa biegom iz sabornice. Njezina glasila zovu to: manifestacijom talijanstva; u istinu „pako“ neznam, kako dolazi narodni talijanski značaj u savez s tom komedijom?! Obratno, kao Talijan prosvjedujući proti toj pogrdi talijanstva, jer se taj talijanstvo postavlja na mjesto magarca, koji udara oko sebe kao biesan, dočim su pravi Talijani znali, također jer parlamentarnih slipearija postignuti šlogod drugo, više obiljno: strmoglaviti koju vladu. Prije svega: kakav je grad Kopar a da nebi bio vriedan, da bude sjedištem zemaljskoga sabora. Zar da možda zasužemo stvar, te da kažemo, da takav zemaljski sabor nije vriedan gostoljubnosti Kopra! Camorra istarsko-talijanska je bunjena u svojih poređkih sanjah. Zar ne? Ili je sazivom u Kopar kakva škoda za pokrajinu? Zašto nisu to prepričili ti istarski camorristi, koji toliko viču o svojem istarskom domoljublju? Sa tolikimi don Matleo, sa tolikimi Rizzi, tolikimi Bennati, nisu znali vladu pridobiti za to, da sazove sabor u običajno mjesto! Takva malenkost! Sada pako možete si pomisliti, što mogu oni postići boljega, solidnijega.“

Zatim kaže pisac, da je taj zemaljski sabor radi svoga nerada pao do smišne nizine, te da neradi godine i godine ništa drugo, nego to, da vriedja najdablja čuštva Istre“.

Tako rečeni list, a mi šaljemo taj strogi ali pravedni sud talijanskoga lista na razmišljanje glasilom talijanske sabsorske većine.

Pazinski komedijanti. Pazinski krnjeli i šarenjaci jesu odavna na glasu kao izvrstni komedijanti. Teško je naći u istarskih gradčićih spretnijih i drzovitijih izgrednika i demonstranta. Njim je uvijek dobro došla i najneznačajnija izlika za priredjenje izgredu i demonstracija. Takovomu poduzecu su uvijek na čelu tamešnji krnjeli, koji imaju u žepu par groša il od kojih je ovisno ono nješto propale čeljadi. Tim komedijantom pružila se opet jednom prilika, da pokažu koliko znadu i kakvi su.

U Pazin je naime došao prošle subote biskup porečko-puljski presvj. gosp. Flapp, da dieli u nedjelju i ponedjeljak sakrament sv. berme mjesto oboljeloga biskupa tršćansko-koparskoga presvj. g. A. Šterka.

Pazinsku krnjeljad upozorili su o dojazku biskupa Flappa u Pazin njihovi istomišljenici iz Poreča. Taj dolazak biskupa Flappa, ljubimca istarskih Talijana, dao je pazinskim kraljelom gradiva za novu komediju. Valjalo je naime svečano dočekati biskupa Flappa, da se tim izrazi mržnja i nezadovoljstvo do svoga biskupa t. j. do biskupa Šterka. Ali za svečan doček neće se ljudi i sredstva. Za ljude je teško a novac se drži krnjelu nokata kano i priliepac morske stiene. Nu nešto valja ipak učiniti! Škoci na noge prvi, poznati kapo-fakin, te kupi dječurliju po mjestu i obećaje konu 5 novčića konu 10 samo da dodju vikati dolazećem biskupu Flappu. Sakupiv nješto dječurlije i riedko kog ozbiljnog čovjeka, koji se je pridružio vikačem iz znatiželjnosti, dočekaše biskupa pred župnim stanom.

Dječurlija stade po komandi urlati: „Aviva il veskovo jušto! „Aviva veskovo galantom“ (što bi imalo značiti: živio pravedni biskup! i živio biskup poštenjak!)

Po pravici moramo kazati, da se je biskupu Flappu slabo dopalo to urlikanje i da je jedva čekao da zamakne za vrata župne kuće.

Presvj. biskup Flapp bermao je djecu one župe dva dana i po dovršenom sv. činu odveo se je put Poreča.

U nedjelju bijaše u Pazinu vrlo živahno, jer je tog dana navršilo množivo našeg puka što k službi božjoj, što po žalu u Pazin. Sljedećeg dana bijaše manje živahno a kad je biskup odlazio ne bijaše ni demonstranta ni demonstracije.

Tršćanski čifut, u kojem snaša pazinski kapo fakin bolestne proizvode svojih poremećenih moždijana, piša dođne, da je biskup tiho i naglo izčeznuo iz Pazina, da tim izbjegne novim ovacijam, nu to jednostavno nije istina, jer se je odlazećemu biskupu zvonilo u sve zvonove kano i kod njegovog dolazka.

Kapo-fakinu falilo je valjda flika, te nije imao čim platiti dječurliju, da više i urlite: Aviva!

Sud njemačkoga lista o talijanskoj većini u istarskom saboru. Bečki list „Information“ za koga kaže, da ima pristup i u najviše krugove u Beču, pisa u zadnjom broju o najnovijih dogodajih u istarskom saboru ovako: „Talijanska većina u istarskom zemaljskom saboru zaključila je — što se nije dalo očekivat. — da će nastaviti svoju drzovitu komediju. Osim slavenskih zastupnika došli su na drugu sjednicu jedino prisjednici zemaljskoga odbora tako, da sabor nije mogao razpravljati. U samom taboru većine moglo se je opaziti struju, koja je naziravala pogibelj u započetoj igri, te je savjetovala, da bi prestali, kao što nije u to nikakva tajna, da bijaše pametnija manjina medju talijanskimi zastupnici već odmah na početku proti taktici bez cilja i smisla, ali se je morala podložiti nasilju nepromišljenih što bi htjeli doseći svojim postupanjem, to valjda ni sami neznaju. Toliko je izključeno, da bi se vlada dala preplašiti. Zemaljski sabor bijaše sazvan u Kopar iz razloga, koji postoje još i danas u svojoj celini, i koji izključuju mogućnost, da bi vlada popustila. Nastavak takvog prkosnog postupanja od strane talijanskih zastupnika pomnožilo bi te razloge za jednoga važnoga: vlada bila bi dužna svojem ugledu, da suprotstavi sramotni i objesnom postupanju primjeren silu. Tuj nije nikakvo pitanje komu će škoditi ta borba. Ta borba predočila bi takodjer, vladivećem jasnoću, da si mora i da bi se morala već davno tražiti oslon kod onih istarskih politika, koji imaju za sobom većinu pučanstva i koji su u zemaljskom saboru u manjini jedino usljed čisto osobitih okolnosti

Kradja u crkvi. U noći od dne 4 na 5. t. mj. počineše nepoznati do sada tatovi bogumsku kradju u župnoj crkvi u Hrušici, občina Podgrad. Zlotvori doneseše ciborij, pikru za sv. hostiju sa lumetom, jedan kalež, dočim odlomise drugomu gornji dio i odneseše nadalje nekoje teško pozlaćene predmete crkvenog ruha i dva srebrna srca sa oltara Majke božje. Najzalostnije u tom crnom činu jest to, što doneseše zlotvori posvećenu veliku hostiju i oko 20 malih posvećenih hostija; nadjene su samo 3 malene sv. hostije za oltarom dočim je sve ostalo bez traga izčezlo. Škode imade oko 400 kruna. Sudeć po svih znakovich ta li tatovi dadoše se u crkvi zatvoriti. Dan pred kradjom opazio je narod oko Hrušice dva mlada klateža, koji se razgovarāše talijanski.

Iz drugih krajeva.

Odbor za podizanje spomenika slavnom hrvatskom povjesničaru Karlovačaninu Radoslavu Lopašiću obavio će u nedjelju dne 14. tek. mj. svečano otkriće spomenika na šetalistu Marije Valerije u Karlovcu.

Peziv amateura-fotografama i fotografijama. Obraćamo se ovime sa zamolbom na sve, koji se bave fotografiranjem, bud kao stručnjaci, bud kao amateuri, da nam za „Zemljopis Hrvatske“ pošalju svoje snimke. Od potrebe su nam slike gradova i mjesta, gora, rieka, izgleda sa vrhova, kćina, šuma znatnijih sgrada, seljačkih kuća, narodne nošnje, slike naroda u svagdašnjem radu, u zabavi, plesu itd. Od osobite su važnosti slike iz postranih krajeva, kojima željeznica ne prolazi; jer se te najteže nabavljaju, sa naših otoka, pa iz Dalmacije. Ne tražimo slike osobitih prirodnih pojava i ljepota, već prikaze iz svih krajeva, da njima opis uopćunimo. Komu je god stalo, da mu bude rodno mjesto ili obitavalište u „Zemljopisu“ prikazano, neka nam priškrbi slika; osobito se obraćamo na mjesne oblasti, vlastelinstva i gg. župnike, da nas u našem nastojanju, domovinu našu što potpunije prikazati, podpomognu.

Prema zahtjevu se slike neostiećeno vraćaju.

U Zagrebu, 22. lipnja 1901.

D. Hirc. Dr. Hranilović.
Preporučamo našim prijateljima u Istri i na otocima, koji imaju traženih slika, da se ovoj molbi odazvati izvole. Op. Ured. „N. Sl.“

Društvene.

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u župi obdržati će u nedjelju, dne 14. tek. mjes. u 4 sata po podne svoju redovitu glavnu skupštinu sa sljedećim dnevnim redom: 1. Negovor predsjednika; 2. Izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Mežbitni predlozi.

Pisni nam iz Bazeta. Gđa Anka Trinajstić sabrala je na blagdan sv. Cirila i Metoda u plovanskom vrtu u Buzetu za našu družbu sv. C. i M. kruna petnaest. Novci su poslani ravno na Volosko.

Gospodarsko društvo u Pazinu, obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu već dojučeršnjeg četvrtka, 11. t. mj. na tri i pol sata poslije podne u društvenim prostorijama sa običnim rasporedom. Zanimanici mole se, da istu brojno posjete.

Zbor svećenika sv. Pavla u Trstu, poziva na drugu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 18. julyja t. g. u prostorijama hrv. čitaonice u Pazinu. Dnevni red: 1. Pozdrav starješine. 2. Izvješće blagajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izvješće nadzornika. 5. Izbor društvene uprave. 6. Slučajni predlozi.

Matice Hrvatska obdržavati će svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu na dan 21. srpnja 1901. u 10 sati prije podne u „Matičnim“ društvenim prostorijama (Matičina ul. br. 2, razi zemlje) sa sljedećim dnevnim redom: 1. Govor predsjednika. 2. Godišnje izvješće tajnika i blagajnika. 3. Razprava o raznim predlozima odbora i članova „Matice“. 4. Izbor u smislu §§. 15 i 18. Društvenih pravila: društvenoga predsjednika i petice odbornika.

U Zagrebu, 6. srpnja 1901.

U ime upravljajućega odbora „Matice Hrvatske“:
Tado Smičiklas,
predsjednik.

Književne:

Priljubljenje knjige. Izvješće kr. gimnazije na Susaku g. 1900/1. Izvješće kr. nautičke škole u Bakru g. 1900/1.

Razni prinosi:

Predbrojbe tekom junja u krunama: M. M. Sv. Nedilja 4, K. M. Premantura 3, I. S. Rocel 6, A. D. Benkovic 10, V. M. Rieka 10, Dr. M. P. Krk

12, J. S. Premantura 3, A. M. Trst 3, Čit. Kraljovica 2-50, Obć. Pazin 12, J. M. Pazin 6, Dr. J. Š. Pazin 6, I. Z. Trst 2, J. A. Oprtalj 12, Š. F. Kanfanar 6, E. P. Poreč 6, P. S. Maloselo 3, I. S. Kanjida 6, T. K. Zadar 6, J. Kurelić Pićan 3-50, I. P. B. Kanfanar 3, J. M. sv. Petar 5, 2, T. B. Pula 3, M. C. Stinjan 3, F. F. Pazin 10, A. F. Volosko 12, A. L. Šaršoni 3, K. B. Komen 6, I. L. Kastav 12, J. D. Brnčić 6, I. Ž. Kastav 6, A. D. A. Brnčić 3, B. K. Sušak 6, I. K. Kozjak 18, Š. D. Posedarja 3, J. J. Zamet 6, I. C. Breza 3, J. S. Mlaka 3, P. M. Rieka 3, P. Z. Maloselo 12, M. K. Gorica 6, R. R. Trsat 3, M. T. sv. Matej 6, M. D. A. sv. Martin 6, Obć. Kastav 12, Obć. Baška 12, Dr. F. M. Trst 12, M. P. Glavotok 6, A. B. Kršan 6, M. S. Maloselo 4-50, I. F. Dolina 3, F. J. Materada 3, A. P. Lindar 3, F. B. sv. Matej 6, A. B. Pazin 6, F. D. Pazin 3, V. F. T. sv. Matej 3, V. K. Rukavac 10-50, I. J. Žminj 3, G. S. Maloselo 6, N. R. Maloselo 6, B. B. sv. Lovreč 6, V. J. Maloselo 6, J. K. Kriškica 6, B. Š. Krk 6-50, F. S. Francići 9, A. H. Trst 12-73, J. Ž. Bačve 6, Gosp. Zadr. Krk 12, A. J. F. Topljak 4, Obć. Punat 6, Čit. Jelsa 12, Obć. Svetivanac 6, Čit. Dubrovnik 6, Dr. F. Š. Beč 3, F. H. Čunski 6, V. R. Kastav 4, J. F. Boljun 2, Dr. M. T. Buzet 2, Gosp. Z. Buzet 2, Družtvo Buzet 2, A. I. Gologorica 7-50, I. G. Ž. Beršec 3, V. S. Pula 3, M. P. Smoljanci 6, I. P. Štrbičani 6, L. V. Maloselo 6, N. B. Ala 34, A. J. Maloselo 6, F. T. Lovran 3, M. M. Puntera 3, J. T. Ljubljana 6, Čit. Kostrena, sv. Barbara 6, I. T. Zagreb 2, V. M. Mošćenice 19, Vila Gospić 6, Z. K. Slun 23-50, M. S. Tomaj 6, B. S. Lubenice 7, M. S. J. Sušjevića 2-50, J. K. Francići 4-50, M. R. Malinska 6, C. M. Sv. Martin 3, I. B. Vepriac 24, I. P. Montrijl 4, Čit. Zlatar 3, I. P. Grižane 6, J. B. Vrbnik 12, F. S. Bačve 6, J. V. Labin 12, S. S. Bakar 18, F. C. Kijuč 6, M. J. Opalija 7, J. T. Sv. Petar 5, 3, I. T. Zrenj 3, M. K. Zvoneca 2, N. E. B. Baškanovala 2, F. D. V. Pazin 12, M. A. Grozjan 4, A. R. Zadar 6, Kolo Spljet 4, D. G. Kremenica 2, Čit. Belovar 5, A. I. Crikvenica 3, F. M. sv. Petar 5, 3, A. K. Barkovlje 6, V. P. Baškanovala 6, F. L. H. Pazin 26, M. H. Poljane 6, Š. K. R. Buidi 3, Čit. Sezana 5, T. H. Rieka 3, Čit. Spljet 6, Čit. Senj 6, M. G. Novavas 3, I. C. Karojba 6, I. S. Beli 12, F. M. Francići 3, A. R. Visnjan 6, K. B. Boljun 4, I. V. S. Oprtalj 5, F. S. Paz 6, J. S. Lindar 3, Hrv. Esk. Banka Zagreb 6, M. P. Beršec 3, F. u. L. Lovran 6, L. R. Krk 7, I. G. Posert 3, M. B. Paz 5, Čit. Trst 12, V. Z. Volosko 6, I. U. Zbandaj 2, J. B. Boljun 3, Čit. Novomesto 5.

Za oglaš: Posujilnica u Puli 24-24, Kot. Gosp. Zadruga Krk 3-04, Posujilnica Podgrad 12-80, g. Kata Čubrančić Rajkova, Baška 3-36, Družtvo za štednju i zajmove Buzet 5-25, Obitelj Ciotti, Beč 8-40.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Podružnica Pula.

Pozivaju se rodoljubi u Puli, da pribave koliko koji može izvanrednog dara, a članovi da plate članarinu, čim prije, jer imamo novih troškova za školu.

Prinose i članarinu prima tiskarna Krmptići dr., Istarska posujilnica i blagajnik podružnice P. Penžerović u pisarni podpisanoga.

Pula, 1. july 1901.

Dr. M. Laginja,
navnatelj podružnice.

Filijalka

C. kr. priv. anst. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu
prima:
Uplate u krunama
sa predobjavom od 4 dana po 2 1/2 %
U pisminu na ime sa predob. od 4 dana po 2 1/2 %
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2 1/2 %
Okružni odisi u krunama
razpoloživ. smjesta, 2 1/2 %, na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjjeti se sklapeju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove var, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Trojpravu, kao također za Zagreb, Arad, Bielez, Gablonz, Gradec, Sibinj, Innocest, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomoc, Sazaj, Solograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vrijednosnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvrsenih vrijednosnih kano i uplate svake vrsti.

Daje predjudjmove na Warrants i vrijednosti uz najpovoljnije uvjete. Predjudjmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjernih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Prinajam se u pohranu vrijednosni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda isplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobama za prespavanje
preporuča se

p. n. obdinstvu i putnikom za mnogobrojano posjet, obećajuc uvijek najtočnije poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kripeka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Brijac

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju
brijačnicu i

češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

Rodoljubi! Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Tafta za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lijek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Boč-Moindling
Kako se pita:
Tafta za turiste
Dobiva se u svim ljekarnama.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
Iz Ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Bolovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: slabina, pomanjkanje tekućine, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, smaglica, glavobolja, grčevi, zatvor, teška nemirnost, kao i kod bolesti jetara i slezena. Neutralizira prekomjernu kiselinu želudca i čini svršima svaki drugi prsak, osobito poslije prekomjerne i preteške jesti.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih lijekova uzeti nemoze u posve je neškodljiva i kod duge i redovite uporabe.

Čista bočice 1. i 2. kl. 30. ml. poštom najmanje 2 bočice 3 kruna.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena imenom i tvrkom Ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Bolovaru, u Hrvatskoj.

Vrednoća i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoštvo priznanica, od kojih nekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju p. Germana, Ljekarnika u Bolovaru mogu boljućoj publici što toplice i ljepo preporučiti, jer sam se osobno uvjerio, a i kod svojih supljana, kojima sam ova preporučio kod želućadne boli, da je od izvrsnoga uspjeha.

Trojstvo, 6. X. 1900.
Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!
Molim po donosenom ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da tu taj lijek ne samo raski ugodnog ukusa, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosle bio primoran razne ljekove upotrebljavati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzeti lijekova prouzrokovala toli osim toga držim na zalihu sve medicinske specialitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prisoboli i kataru u plućima, promuklosti glasa i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrsno sredstvo proti reumatizmu, alogam, trganju u kostima, sgrčavanja žila, otoku zglobova, boli u krtima i t. d.

bole, koji i drugi neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.
Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Stumpf.

Rado prihvaćam zgod. da Vam izrazim moju priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrsne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja teška upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni koji moćne sebi.
Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dalje porabe nikakvih štetnih posljedica neostavlja.
Škijepana pl. Franković,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu; specialitete od kojih osobito preporučam: